

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorotért 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvétetnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglnernél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyilttér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt. o. ért.
Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Pest, nov. 28.

(G.) Lónyay visszalépése, midőn e sorokat írjuk, körülbelül tényné vált. Hogy mi idézte elő ily rögtön ezen elhatározást, arról ez idő szerint alig lehet szólni. Bizonyos az, hogy a legutóbbi képviselőházi botrányok nagyon kis mértékben segítettek azt elő. A dolog eredete mindenesetre a bankalkudozások kezdetére vezetendő vissza s talán még korábbi időkre is, midőn t. i. Lónyay miniszterelnökké kinevezetvén, legelső actiói egyike az volt, hogy a három miniszter által már aláírva talált nagy vasúti szerződést megsemmisítette. Nagy oka van különben a most bekövetkezett eseményben is annak, hogy a Lónyay-kabinet oly divergáló elemekből volt egybealkotva, melyek tartósabb fenállását már előzetesen is problematikussá tették. Hogy Lónyay nem restaurálhatta saját kabinetét, annak a viszonyok, a minduntalan változó körülmények voltak okai, melyek Lónyay e tervének kivételét megakadályozták, s ez idézte elő, hogy nem volt meg a miniszterium kebelében azon összetartás, azon együttes actiora való képesség, melyet csakis azonos elemekből egybeállított miniszterium mutathat fel.

Számtalan bajt és visszasságot idézett elő az is — a mi a coullissák mögött folyt, s a mi alig lehetett elintézni s hogy az ebből önként származó határozatlanság és azon erélytelenség, melynek bilincseitől ha a miniszterelnök szabadulni akart, ez az erőszakoskodás látszatában tünt fel itt, és bizalmatlanságot szült amott; hogy — ismételjük — az ily határozatlanság és erélytelenség, a viszonyok fejlődésének mintegy átkát képezte, s nem vált előnyére a Lónyay-kabinetnek.

Magában a miniszterium kebelében sem érezték jól magukat a többi tagok. Kerkapoly, kit nem kevésbé bántott az, hogy Lónyay első nagy financeroperációját tönkre tette, határozottan kijelentette egy alkalommal, hogy mihelyt lehet, megy. Ezen alkalom, — s úgy hisszük, jól vagyunk értesülve, — ez a bankalkudozások idejében fordult elő. Kerkapoly mint ezt a Deákkörben határozottan ki is jelezte, lentette, el volt határozva a mult országgyűlésnek a bankügyben hozott határozatát végrehajtani az osztrák nemzeti bank nélkül. Lónyay minden áron a bankkal való kiegyezkedés mellett volt. A szakadás már ekkor megtörtént. A tárgyalások folyamában közben-közben élesebb jelenetek fordultak elő a körben és a minisztertanácsban. Szóba jött pl. az ország szorult pénzügyi helyzete. Lónyay nem egyszer hangsúlyozta ezzel szemben, hogy ő midőn a pénzügyminiszeri távezetést elvált, tizenöt millió pénztári maradványt hagyott hátra; a mi természetesen Kerkapolyt azon könnyen érthető szenvedélyes tiltakozására adott ismét alkalmat, melylyel a pénzügyi kalamitást okát magáról elhárítani törekedett.

Szóval napirenden volt az egyenetlenség, a zavar, a kölcsönös bizalmatlanság, mely megbénította a miniszterium bármely üdvös rendelkezését.

A bajok legnagyobbika az volt, hogy Lónyay nem talált alkalmat, hogy elnök-

sége alatt egy homogen elemekből álló miniszteriumot alkossan össze.

Ily körülmények közt a magyar miniszterelnök egyezkedni, compromissumokat törekedett létrehozni, hogy legalább más téren fenntartsa azon egyensúlyt, melyre neki ép úgy, mint az országnak égető szüksége volt.

E törekvés azután zokon esett a Deákpártnak, zokon esett miniszterársainak, kik ebben conspiratiót láttak, — az ő tudtuk és beleegyezésük nélkül.

E közben támadt az a — (ismét a viszonyokban rejlő) visszas helyzet, melyet a véletlen annyira élére állított, hogy annak, a mi történt, be kellett következni.

A honvédelem igazgatása nagy részben rendezetlen. Egyik oka ennek az, hogy a legfőbb honvédelmi hatóságok hatásköre nincs sem a törvényben tüzetesen meghatározva, sem a gyakorlatnak nem volt még alkalma pótolni a törvény hiányait; a másik ok, hogy a honvédelmi tárca nincs önálló szakminiszterre bízva.

A surlódások napi renden voltak, majd a főparancsnokság és a honvédelmi miniszterium, majd ez utóbbi és a kerületi parancsnokságok közt. Közbejött azután végre a honvédelmi miniszterium azon ismeretes dementija, mely a főparancsnokság segédtsízi irodáját vádolta hivatalos titok elárulásával. Mi természetesebb, minthogy a honvédség főparancsnoka, József főherczeg elérkezettnek látta az időt, hogy ezen a főparancsnokságra nézve már már lealázóvá vált helyzetnek véget vessen s e célból személyesen ment fel Bécsbe ő felségétől orvoslást kérve, s annak megnyeréséhez köte állását is.

Mondanunk se kell, minő kínos benyomást tett e hír a közvéleményre. Ezt kétszerezesen fokozták azon szüntelenül szárnyaló hírek, melyek József főherczeg személyes viszonyaira az uralkodó háznál alludálva, annak valószínűségét helyezték kilátásba, hogy Lónyay befolyása József főherczeget lemondásra kényszeríti. A dolog végre oda fejlődött, hogy Lónyay személyesen ment Bécsbe, előterjesztvén ő felségének azon okokat, melyek e vizsgálat helyzetet előidézték, s egy uttaljelentést téve azon eseményekről, melyek ő felségének eltávoztá óta felmerültek.

Lónyay erősen el volt határozva visszalépni s szándokát közölte Bécsbe utazása előtt többekkel, azzal indokolván ez elhatározását, hogy a legutóbbi botrányos képviselőházi esemény alkalmából a párt részéről nem tapasztalta azon szívélyes és bizalmas támogatást, melyet egy a párt kebeléből kivált miniszterium várni jogosítva van.

Ő felsége Bécsben nem határozott ez ügyben érdemlegesen. Csupán a honvédség főparancsnokával létrejött surlódások egyenlítették ki, s egy külön honvédelmi miniszter kinevezésének szüksége ismertetett el; ő felsége fentartván magának, hogy a kabinet kérdésben Budán, a helyzet közvetlen megbirálása után fog határozni.

Nem szükséges mondanunk, hogy a közvélemény elfojtott lélekzettel lesi a crisis fejlődését. A mi bennünket illet, bármennyire

szükségesnek tartjuk, a jelenlegi miniszterium egyöntettségének fokozását, nem látjuk kedvezőnek az időpontot, melyben egy ily nagy mérvű kérdés sikerrel bonyolítottatható ki, s azon reményünknek adunk kifejezést, hogy a legilletékesebb helyről lépések fognak történni ő felségénél arra nézve, hogy a Lónyay visszalépése végleg tényné, ez uttal s ily előzmények után illetőleg azoknak kellő közepette — ne váljék. A salus reipublicae e pillanatban oly, a közigazgatás és kormányzat minden ágára kivétel nélkül kiható kormányválságot, minőnek ez alkalommal lennénk tanui, — nem tanácsol, nem enged meg, mit bővebben fejtegetnünk talán alig lesz szükséges.

A királyföldi egyetem nov. 27-ki ülése.

— Az egyetem mai ülésében Rozsondai referálván Pechy gr. v. kir. biztosnak az egyetemhez intézett bucsuirtatóról, elhatározatott, hogy tiszteletteljesen tudomásul venjen jegyzőkönyvileg fejez ki, miszerint az egyetem mindig hálával emlékezik meg ő nagyméltóságáról. E határozat egyhangulag szavaztatott meg.

Erre egy rakás jelentés következik: előlegek és segélyezésekről, különvélemények pártolásáról és ellennyilatkozatokról, végül kölcsönügyekről, — mindezek tudomásul vétettek, az utóbbira nézve az egyetem ügyvédének utasítást adnak.

Szóba jött a rikuri birtokrendezés s az újszakai erdőárók, az előbbi illető per megszüntetik, az erdőár összege pedig egyszerűen leiratni határozatott. Majd Müller adta elő a medgyesi földmives iskola tanárainak véleményét, mely szerint az elemi iskolák növendékei a gazdasági tanfolyamokra ne rendeltesse; ezt az egyetem tudomásul veszi s a brassói és beszercei gazdasági iskolák tanári karát is véleményök beküldésére sürgetni fogja.

Ma választák meg a 15-ös bizottság 15-ik tagjává Schiffbauer Sámuel s azzal az egyetemi ülés feloszlott.

A miniszterválságról

ezeket írja a „Pesti Napló“ nov. 28-án.

Gr. Lónyay Menyhért miniszterelnök vissza érkezett, s mint bizalmas barátai állítják, király ő felsége teljesen helyben hagyta azon előterjesztést, melyet a miniszterelnök a jelenlegi cabinetre s az országgyűlés közelebbi teendőire nézve tett.

Ma este minisztertanács tartatik, melyben gr. Lónyay miniszter-társával bécsi utja eredményét közli, s valószínűleg előterjeszti ama közlést is, mely részéről a Deákkör holnapi értekezletén várható.

A miniszterek ma, gr. Lónyay is, mindnyájan megjelentek a házban, s a kik a helyzet felől kérdést tettek náluk, azoknak azt felelték, hogy legvalószínűbb az, hogy az egész cabinet benyújtja lemondását. Mások azt állítják, (s mi részünkről e „másokat“ a minisztereknél ezuttal jobban értesülteknek tartjuk), hogy gr. Lónyay bécsi utjának nem ez az eredménye.

A mi specialisan Kerkapolyt illeti, az a hír, mintha a miniszter a bankügyben Bécsbe utazott, vagy utazni szándékoznék, teljesen valótlon. Kerkapoly jelen működését befejezettek tartja, a mint a kölcsönt megköti; s a jelen constellatiók között, a bankügyben semmi tárgyalást sem folytat.

Képviselői körökben e helyzetet általánosan úgy fogják fel, hogy gróf Lónyay marad; a kormányban azonban részletes változások történnek.

Gr. Lónyay, a mint a bizalmi kérdést ezuttal fölvevé Bécsben a koronánál; úgy megfogja azt tenni holnap a Deákkörben, s ez alkalommal megtartja egyszerismind a multkorral elhalasztott programbeszédét.

A Deákkörnek ma este is lesz értekezlete, és pedig a fővárosi polgármester kineveztetése ügyében, mely tárgyan a párt számos tagja módosítást nyújtott be.

Székel-Keresztur, nov. 28.

Néhány közérdekű hírt ismét írhatok önnek tisztelt szerkesztő ur! Az unitáriusok középtanodája igazgatósága a köri esepert hathatós gyámoltásával egy előnyös cserét tett, kiszélesítvén az iskola udvarát és kertjét 787 öblnyi területtel, mit az ekklezsia buzgó hívei adtak méltányos feltételek mellett át egy más telekért. A kiszakítás nov. 14-én történt élénk érdeklődés közt, de mind két fél megnyugvására. Már most lesz a gymnasiumnak szép játszó udvara, tornázo és gyümölcsiskolának való kertje. Éltesse az Isten mindazokat, a kik a nevelés és tanítás ügyét ennyire szívókn hordozzák. Az ekklezsia buzgó és értelmes öbljárói különösen köszönetet érdemelnek az oktatás minden barátjától. Ők ezzel oly magot vetettek el, a miből nekik, a városnak, vallásnak és hazának áldás terem idővel. Érdemes, hogy e derék székelyekkel kezdet szoriton minden igaz honfi.

A könyvtár-rendezés is foly s mikor bevégződik, tudatni fogom. A könyvtárra fordított gond a leggazdagabban kamatozó szellemi tőke. A hol a könyvtárat szeretik, rendben tartják, ott tisztelik a tudást és műveltséget. Az ily férfiak valódi barátjai a hazának és népnek.

Örvendetes hír, hogy a rajztanítás is szerencsés combinatióval megkezdődött. Mind az öt gymnasialis osztály részeseül oktatásban s áránylag mérsékelt díjért hetenkint négy órát kapnak ifjaink. Egy hall-terem e célra épen most szereltek fel. Csak előre! A haladás, fejlődés, élet jele, s legnemesebb élet az, a mit a műveltség idéz elő.

A hittanár megváltozott. P. L. pap eltávoztván, helyébe az egyházmegye Gombos Sámuel eddigi derék segédtanárt választotta meg, kit az E. K. Tanács is bizonyára kinevezend hittanárnak. E változás is reform előjele. Adja Isten, legyen általa ez ifjuságnak és ekklezsianak erkölcsi és szellemi gyarapodása. Kereszturon már most két unitárius tanár vár beiktatásra. Azt hisszük, nem késik soká. A napot az „Udvarhely“ című lap fogja közhírré tenni. Vajha Székelyföld e szép iskolája megerősödnék az új tanári erők egyetértő, buzgó és szakértelmes munkássága által! Faxit Deus! r. levelező.

Legujabb táviratok.

Bécs, nov. 28. Ő felsége elnöklete alatt ma délben miniszteri tanács tartatott. — Peitler váci püspök, mint újonnan kinevezett titkos tanácsos, ma tette le az esküt Ő Felsége kezébe.

Berlin, nov. 28. A „Bien Public“ egy czikke alkalmából, mely a benső ellenzék megfélemlítését végett a külföldre appellál, — a „Spen. Ztg.“ és a „Nordd. Ztg.“ constatalják egy ilyen appellálásnak méltatlan voltát, s mindkét lap azt állítja, hogy a külföld a franciaországi párharcokkal szemben absolute semlegesen fogja magát viselni, és sem Thiers, sem a nemzetgyűlés mellett nem fog fellépni. Németország Franciaország akaratát ennek kormányformája megválasztásában és kormányférfiában respectálja.

Madrid, nov. 28. A felkelők benyomultak Murcia városba, azonban makacs és véres harc után kiverettek; több más banda is megveretett. A lármás hírek daczára Madridban teljes nyugalom uralkodik.

Konstantinápoly, nov. 28. Valamely közbejött esemény folytán Resid pasa lemondott a külügyi tárczáról, s ezen álláson egyletőre Khalil pasa marad meg; — azonban a decz. 2-án bekövetkezendő Bairam-ünnepek alkalmával a kabinetben tetemes változásokat várnak.

Országgyűlés.

A képviselőház nov. 27-iki ülésének vége.

Olvasatik a 26. §.

Az ezen szakaszban előforduló virilis intézmény terjedelmes szónoklatokra nyújtott alkalmat.

Először is a virilis intézmény ellen szót emelt a 2-ik osztály külön véleménye alapján:

Molnár György: nem csodálja a virilis intézménynek a többség által eszközölt behozatalát, mert ezen többség férfainak nagy része azon osztályhoz tartozik, mely a népképviselői rendszer behozatala előtt a megyei törvényhatóságokban az uralkodó hatalmat magában összpontosította, jelen időszakban azonban, midőn a képviselői jog általánosítása törvényileg biztosítva van, a virilis intézményt reactionarius iránynak tartja, mellette kívánja azért a legtöbb adót fizetők előjogát a bizottság alakításánál, és kívánja, hogy a fővárosi bizottság rendes és megfelelő póttagjai a választóképesek által kerületenkint választassanak.

Horn Ede szintén a virilis intézmény mellőzése mellett emel szót.

Radocza a virilis intézménynek a fővárosi bizottság választásánál leendő alkalmazását bármely módozatban, már ezen okból sem helyeselné, mert ezen intézmény a főváros közönségénél határozott ellenszenvvel találkozhat, sőt megvan győződve, hogy egy része az e tekintetben jogosultaknak a virilis jog alapján idegenek lennének a bizottságban helyeiket elfoglalni, akként kívánja tehát módosítani ezen szakaszt, hogy a bizottság tagjai az összes választók által kerületenkint választassanak.

Podmaniczky b. a szabad választás elvét fogadja el, tekintetbe véve azonban, hogy a főváros sok áru érdekeinek előmozdítása szakértői közreműködését nélkülözhetlenné teszi, a bizottság 350 tagját szabadon, az 50 tagot pedig a jog, egészségügyi, műszaki, oktatás ügyi végre az ipar és kereskedelmi szakértőkből kívánja megválasztani.

Steiger pártolja Radocza módosítványát, nemzetiség fejlődés tekintetéből hátrányosnak tartja a virilis intézményt.

Tóth belügyminiszter megvallja, hogy a virilis intézménynek a múlt országgyűlés alatt történt megvitatása alkalmával az ellenzék részéről kifejtett fontos érveknél fogva ezen intézmény meghonosítása a kormányt és az azt magáévá tett többséget nagy felelőségre kötelezték, ez intézmény következményei azonban lassan fejlődők, s még most korainak tartja az intézmény teljes célszerűsége vagy ennek ellenkezője felett ítélet mondanivalóját, annyi azonban már most constatálhat, hogy a mitől leginkább tartott, s a mi az ellenzék legfőbb argumentumát képezte: a kastgyűlölet, — az intézményből legtávolabbról sem fejlődött ki.

TÁRCZA.

Angol államférfiak.

Lord Derby.

„D. News“ után.

Ha felszólíthatnánk valaki, hogy lord Derbyt egyetlen szóval jellemezze, hihetőleg „biztos“ államférfiúnak mondaná őt. A jellemzések, melyeket életírók Theophrastól kezdve egész napjainkig vontak, tudomásunk szerint nem foglalják magukban a „biztos“ ember körvonalozását, pedig az emberi természet ezen típusa minden korban közönséges volt. A „biztos“ ember valamely veszély idején tekintélyes állásra emelve, rendszerint a legsúlyosabb szerencsétlenségek társaságában jár, a melyek csak valamely államot érthetnek.

Nicias egyike talán a biztos ember legrégibb típusainak, s őt terheli a felelősség a görög történelem legnagyobb szerencsétlenségeért. Lord Derby mint említett kedvenc típusa a „biztos“ embernek Angliában; s ő az utolsó ember, a kire valamely országos veszélyben gondolnának, hogy a közügyek vezetésére hívják meg. Már maga ez epitheton a félelem kifejezése, és soha sem fordulhat elő oly időben avagy országban, mely nagy vállalatokra indul.

A „biztos“ hadvezér szó nagyon kétértelmű kifejezés lenne s kétséges címet képezne a bizalomra. Napiert üres kérdőnek tartotta mindenki, midőn azzal igyekezett az orosz háború alatt kifejtett vitézséget bebizonyítani, hogy sértetlenül hozta vissza hajóját a Balti tengerről. Azon becsvágy, hogy börtönt egészben tartásuk meg, még soha sem volt nagy dolgok szülőanyja.

A „biztos“ szó, a mint a modern politikában értelmeztetik, éppen ellenkezőjét jelenti annak, a mit

A központi bizottság szövegezése szerinti alkalmazását a virilis intézménynek teljesen kielégítőnek tartja, mert ez által salvátit az elv, és a módozat megnyugvást biztosít.

Ülés vége 2 óraker

Felhívás

a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara-kerület iparosaihoz a bécsi világkiállítás látogatása ügyében.

1063. sz. 1872.

K. I. K.

A jövő év májusában Bécsben megnyíló világkiállítás fontosságának egyike ránk nézve abban áll, hogy hazánk határainhoz, főképp a közlekedés könnyűsége következtében oly közel esik, hogy mintegy önként kínálkozik az alkalom annak minél számosabb látogatására és tanulmányozására. Mert tagadhatlan, hogy a kiállítások az ipar fejlesztésére kiválóképp az által hatnak, hogy az összes világipar legjobb készítményeit egy pontra hozva, azok szemlélet és tanulmány tárgyává válnak. A kiállításoknak e tekintetben Francia- és Angolország ipara annyira hasznát vette, hogy az ott észlelhető fejlődés nagy részben a kebelükben ismételtelen rendezett kiállításoknak tulajdonítható.

Azon kiállításokat hazánkban kevesen látogathatták, távolságuk s az utazásköltséges volta miatt. Másként áll a dolog a Bécsben megújuló kiállításai. Ez oly közvetlen közelünkben lesz, hogy annak látogatását elhanyagolni hazai iparunk ellen való bűn lenne.

Örömmel jelezhetjük, hogy a bécsi kiállítás iránt a részvét e kamara-kerületben jelentékeny arányban mutatkozott, a mennyiben a kiállítók száma 4--500 körül áll, s e körülményt az országos kiállítás bizottság is méltányoló tudásul vette; annyival inkább óhajandó, hogy a részvét a kiállítás látogatása iránt is hasonló élénk legyen, mert ez esetben nemcsak iparczikkeinkkel aratunk remélt elismerést, de a kiállítás minden hasznáiban közvetlenül részesülünk.

Nincs kétség, hogy az érdeklődés hazai iparosainknál elég nagy lesz arra, hogy minél számosabban használják fel e kedvező alkalmat; valamint remélhető, hogy a vasutak igazgatósága részéről is sok kedvezmény lesz nyújtva az odautazásra, azonban bármily könnyű és olcsó lesz az utaztatás, bármily sokan teszik meg az utat önköltségükön: minden városban fog akadni több oly szorgalmas és buzditásra méltó ifju iparos, a kinek nincs módja e esekély áldozatra is, pedig tán éppen az ő tanulmányaitól remélhetni kedvező sikert!

A feloszoban levő czéhek egyik szabálya a segédektől vándorlást követelt miveltebb idegen helyekre, hogy az ipar fejlődéséről más városokban tudomást szerezhessenek, s ismeretekben gazdagulva térhessenek vissza szülőföldükre; pedig a múlt időkben az ipar csak lassan fejlődött, míg korunkban a gőzgépek és táviridák korában a fejlődés e téren is alig követhető kellő figyelemmel!

A közvetlen szemlélés és sikeresebb tanulmányok érdekében történik az is, hogy hazai kormányunk tanárokat, szakértőket államköltségen utaztat a külföldre; ily uton a szellemi tőkét, a vagyonszerzés és föltényezőjét kívánja gyarapítani hazánkban.

Ámde a kormánytól nem várhatni, mert az

kifejeznie kellene. Így a magán érdekek, ósdi szokások, tiszteletre méltó companiak, melyek zavarástól, szellettétéstől tartanak, biztosnak nevezik Derby lordot, mert azt hiszik, hogy alatta bizton maradhatnak. Ugy alkalmazzák reá ezen epitheton, mint ha olys kikötőfele volna, melybe Gladstone és Disraeli elől megmenekülhetnek. A menedéket nyújtó kikötő igen hasznos és szükséges dolog, de az oly hajó, a mely örökösen itt akar vesztegelni, nem sokat hoz a konyhára. A vész és rémület pillanatában, talán hajlandó lesz Anglia e kikötőbe evezni, hogy magát kipihenje és összeszedje, de nem marad benne sokáig, nehogy mint valamely használatlan hajó elrohadjon és darabokra törjön.

Ha valaki dicsőrelog biztos embernek mondatik, ez rendszeren azért történik, mert az illető nem bír más feltűnőbb tulajdonságot, mely népies rokonszenvet biztosítana számára, és mert azok, kik e névvel ruhazzák őt fel, a veszélyek elkerülésében lelik a hazai kötelességek netovábbját. Cromwell avagy Chathamot senkinek sem jut eszébe „biztos“nak nevezni; mert nálók e jellemzés csak a háttér képezte, a melyre nagyobb tulajdonságok voltak festve, és oly vállalkozási szellem, a melytől a közönséges biztos államférfiság visszariadt volna. „Biztos“ államférfiak nem szokták megmenteni vagy felemelni hazájukat.

Lord Derbynek minden valószínűség szerint még több évi nyilvános pályára van kilátása, melyek mindenesetre tekintélyesek és hasznosak lesznek, de nem ígérnek valóban nagy s még kevésbé fényes pályát. Derby lordban megvan a fél igazi államférfi, de a másik fél hiánya miatt, aránylag amaz is meddővé válik. A kaján sors a Stanley ház két nemzedéke és két feje közt osztotta meg azon tulajdonságokat, melyeket ha egyben összpontosít, Chatham óta a legnagyobb államférfi adja Angliának.

állam pénzerejét felülmúló feladat lenne, hogy országos felkeresse s pénzzel segítse azon jobb irányú iparosokat, a kiknek nincs módjuk a bécsi, kiállítás tanulmányozására.

Ezen irányban segítségül lenni, az ily törekvést gyamolítani a községek, iparos testületek, társulatok, olvasó körök, nagyobb vállalatok és jobb módu magánosok feladata.

Alóliert kereskedelmi és iparkamara megvan győződve, hogy minden városban sikerül e célra annyit önkéntes adakozást eszközölni, a mennyi elég lesz egy pár érdemes ifju iparos utiköltsége fedezésére.

Ez okból hazafi bizalommal kér fel minden iparost, minden testületet s a hazai ipar fejlődésének minden barátját, támogassa tehetsége szerint az e célra megalakult, vagy alakulandó bizottságokat.

Hazánkban az ipar terén is függetlenségre kell törekednie; a függetlenséget csak komoly tanulás és emyedetlen szorgalom által érheti el, annyival inkább, mert a jelenkor feladata a múlt idők mulasztásait is kipótolni. Iparosaink képezése a szebb jövőnek egyik ily záloga. Tegyük ez érdekében annyit, a mennyi tőlünk telik, s tegyük különösen most, mert ily kedvező alkalom talán évtizedek mulva sem kínálkozik.

Magyarország népei a harcos időkben megmutatták, hogy helyüket megállják; mutassuk meg most, a béke korszakában, hogy a versenytől nem félünk, sőt annak szárnnyain is képesek vagyunk hazánk jólétét biztosítani.

Kolozsvárt, október 26-án 1872.

A kereskedelmi és iparkamara.

Finály H. Lajos, elnök. Krémer Ferencz, alelnök. Gámán Zsigmond, titkár.

Második közlemény.

A kolozsvári önkéntes tűzoltó-egylet javára következő adakozások folytak be.

Gr. Lázár Miklós 20 frt, Binder Károly 2 frt, Gebhardt Pál 1 frt, Czirják és Stark 3 frt, Pöstyényi Anna 1 frt, Nemessányi András 1 frt, Heuberger 50 kr., Allenberger Lázár 1 frt, Nagy József 1 frt, Foris Imre 1 frt, Ziska 1 frt, Kaufmann testvérek 1 frt. Buczi Antal 50 kr., Pakei Lajosné 1 frt, Póka János 1 frt, Krista Mátyás 1 frt, Feszt 50 kr., Dr. Fischer Lajos 5 frt, Ferencz Ignátz 20 kr., Bregardt 1 frt, Dr. Bakonyi 1 frt, Istváni Pál 1 frt, öz. Duha Kristófné 1 frt, Panajot Eliz 1 frt, Tauffer József 1 frt, Kozma Lajos 50 kr., Frits Albert 1 frt, Fried Adolf 1 frt, Auben 2 frt, Wagner Frigyes 4 frt, Gyulai Zsigmond 1 frt, Sigmund Elek 15 frt, Szentiványi Gyula 1 frt, Vastag Györgyné 1 frt, id. Hintz György 2 frt, Nemes József 1 frt, Trandafir 50 kr., Bartok Sándor 1 frt, B. Kemény Istvánné 3 frt, Simmel Samu 50 kr., Blüm Markus 50 kr., Hutter János 1 frt, Stöger Béláné 2 frt, id. Novák Márton 50 kr., Gasparik Domokos 50 kr., Barabás Samu 50 kr., Quast János 50 kr., J. Rotmayer 1 frt, Lehmann 1 frt, Dittrich Gottlieb 50 kr., Papp János 3 frt, Ludvigné 20 kr., Somlyai László 1 frt, Rutska János 7 frt, öz. Jágerne 1 frt, Somlyai Mihály 2 frt, Böhm János 1 frt, Fekete Pál 2 frt, Krémer Ferencz 5 frtöt.

Ha a mostani Debry lord birt atyjának képző erejével, ösztönével és nyugtalan combinative szellemével, vagy ha meglelt volna atyjánál azon ismeret, ösztönesség és józan ítélet, mely fiának tulajdona: minden vetélytárs kiüttetett volna a nyeregéből.

Igy azonban mindegyiknél csaknem teljesen hiányzik a másik szellemi kincse. Ha a hajdankori psychologia tanait akarnók alkalmazni, melyek ugyanazon szervezetben három lelket különböztetnek meg — egy állatit, egy észbelit és egy szellemi — azt mondhatnók, hogy a jelenlegi Debry lord eme szellemi lélek hiánya által különbözik elődétől. A szellemi tűz kialudtnak látszik s az egész természet nehézkesebbnek, gorombább agyagból gyurtnak tünik fel.

Atyjánál a lármás hang mintegy megelőzni látszott a gondolatot úgy, hogy a szónok nem tudta, mit fog mondani, mindaddig míg ki nem beszélt magát, a fiuban ellenben oly szónokot bírtunk, a ki soha sem bizik magában papir nélkül, a ki nem képes csak pár mondatot is kiejteni, a nélkül, hogy szépen leirva, vagy lenyomtatva ne látna azt maga előtt, a ki miniszteri válaszait is mindig lopva olvassa le s a kinek hosszabb beszédei oly gonddal kidolgozott essayok, mintha csak az akademia számára irná.

Az öreg lord Derby talán utolsó példánya volt a tisztán aristokratikus államférfiaknak, míg fia már átmenetet képez az angol aristokratiáról a plutochratiára. Ő nem pártpolitikus; ment minden személyes avagy osztály-előítéletektől. A cambridgei egyetemen, majd később az alsóházban mindenkor nem annyira saját osztálybelieit kereste, mint inkább a legkülönbözőbb rétegeket bujta, hogy ott valamit tanulhasson. Szerette mindig a legkülönbözőbb véleményeket meghallgatni, minden

Fogadják az illetők az egylet nevében köszönetünket.

Minorich Károly,
főparancsnok,
Kalmár Dezső,
segédízt.

Külföldi hírek.

Bukarestben Károly fejedelem 27 én megnyitá a kamarákat. A trónbeszéd constatirozza az országnak kedvező pénzügyi és hiteli helyzetét, a mire névszerint a dohányegyedárúság s a bélyeg törvény sokat tettek. A trónbeszéd jelenti, hogy a pitest-krajovai és turnu-severin-vereserovai vasutvonalak legközelebb a fennálló törvények szerint kifognak építtetni. A pitest-galacz-románi vonalak jövedelme folytán már az idénre is remélhető a garantizott évdjaki kevesbülése. A trónbeszéd reformokat ígér az összes közigazgatási ágakban, s végül a külföldhöz való viszonyokat kielégítőnek nyilvánítja.

Páris, nov. 27. A Thiers és a jobboldal közt megkísérett egyezkedés eddig minden siker nélküli.

Versailles, nov. 27. Hire jár, hogy a következő két pont elfogadása mellett: 1) Ministeri felelősség; 2) az alkotmányos kérdések tárgyalása, — az egyetértés elérhető.

Általánosan azt hiszik, hogy a kormány és a Kerdrel-féle indítványt tárgyaló bizottmány ki fog egyezni. Thiers kész leendő, a miniszteri felelősségre vonatkozó indítvány sürgetősségét elfogadni, ha az alkotmányos reformok haladéktalanul tárgyalásba vétetnek. A bal centrum ellenindítványt fog beadni Batbie jelentéséhez.

Berlin, nov. 27. A német iparnak a bécsi világkiállításán váratlanul nagy számú részvétele alkalmából az épületek megnagyobbítása leendő szükséges. A bir. kancellár ennek folytán kiállításra 375,000 tallérral kíván többet.

Berlin, nov. 27. Az új pairek névsorának kihirdetése szombatra várható. Károly herczeg, az orosz czár meghívása folytán a Szent-György-ünnapra Pétervárra megy.

München, nov. 27. Négy jelentékeny váltócsalás fedezetet fel, mely által néhány tekintélyesebb kereskedőház is károsodást szenved; mint mondják, ezen család Berlinből indult ki.

New-Yorkból távirják, Grant elnök egy beszélgetés alkalmával kijelentette, hogy üzenete semmi politikai változást sem fog jelezni. Ha üzenetében amnestiát ajánl, az tőkeletes lesz, azon föltétel alatt, hogy mind azok, kik abban részesítettni fognak, esküt tegyenek le az alkotmányra. Nem tartja szükségesnek az észak irányában barátságosabban nyilatkozni, mint a dél irányában. Grant elnök a congressusban rendszabályokat is fog javasolni a Genfben megszavazott kárpótlás tekintetében.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, nov. 30-án

▲ Kiballagék séta kedvéért egyik tanár barátommal a képezdebe. Az intézet kapujáig

dolgot mindenki szemével látni, hogy aztán maga is fogalmat szerezheszen róla.

Elsajátítani, összehalmazni igyekezett mindent, a mit jónak és hasznosnak ismert; az anyag, megvan, de hiányzik a magasabb államférfiúi építő tehetség, hiányzik a főépítész. Oltár és áldozat köszen vár, de nem akar leszállani az éltető láng, Derby lord nagyon kevés fogalommal bír mind a szélesebb értelemben vett politikai speculációról, mind a mélyebb politikai érzékről. Amazokat átomszerű tüneményeknek, ezeket pedig érzélgős gyöngeségeknek tartja.

Ez teszi őt „biztos“ emberré sokak előtt, s Derby csakugyan biztos államférfi, ha veszély nincs. Oly időben midőn eredeti eszmékre s a népszerű fogalmak megvalósítására és megtestesítésére van szükség, Derby lord a legveszélyesebb utmutatóvá válhatnék. Nincs veszélyesebb tanácsadó, mint a ki közönséges rendszabályokat alkalmaz rendkívüli esetekben s ez Derby lord rendszer szokása a politikában. Birálata a jelen kormány politikájáról Irlanddal szemben a legvilágosabban feltünteteti e hiányt.

Gyakran emlegetik Derby lordot, mint olyat, ki angol miniszterelnökségre van rendelve, mihelyt a mostani vezérek visszavonulnak. Kérdés azonban, bir-e azon vonzó és parancsoló személyes tulajdonokkal, melyek egy miniszterelnökben megkívántatnak? Továbbá a vitákban tapasztalható forrászegényesége csaknem legyőzhetlen akadályt képez oly nemzet kormányzásának ellátásáért illetőleg, mely mint Carlyle mondja beszéd által kormányoztatik. Derbytől alig lehet nagyobb dolgokat várni, mint a minőket már eddig végrehajtott; semmi jele nála a még ki nem fejlett szellemi tulajdonoknak s huszonöt éves korában ugyanaz volt a mi ma.

ALÁÍRÁSI FELHÍVÁS A „HAZA” Életbiztosító és Hitelbank 10,000 darab részvényére.

A „Haza” életbiztosító bank működését 1867. év végével kezdte meg, s már az első évben oly fényes eredményt mutatott, hogy e bank a hasonnemű intézetek sorában csakhamar az elsők közt foglalt helyet. A következő évek rendkívüli eredmények által tökéletesen igazolták az ezen új intézethez kötött reményeket, úgyannyira, hogy a lefolyt négy első üzleti évben a bank a **biztosított feleinek kifizetett nyereségén kívül** részvényeseinek **11 1/2 %** átlagos osztalékot adott, és ma már közel **20 millió forint** érvényben álló biztosításai után **csak biztosítási díjakban**

egy millió forint

körüli évi bevétele van. Különböző tartalékaiban a múlt évi mérleg szerint:

1.247,506 forint 43 krajczárnyi

tőkéje van félretéve.

A banknak ügynöki hálózata, mely 1418 egyénből áll, ma már Ausztrián és Magyarországon kívül Szerbiára is kiterjed, s legközelebb Német- és Olaszországot, valamint Oroszországot is magában foglalja.

Ezen fényes eredmények arra ösztönözték a „Haza”-t, hogy hatáskörét nagyobbitva, a banküzletet is működési körébe vonja.

Ezen célból a „Haza” eddig 150 frttal befizetett 2000 db részvénytőkéjét 13,000 db 200 frttal teljesen befizetett új részvennyel s a régi 2000 darabra leendő 50 frttali befizetés által

3.000,000 forintra

emelni határozta. Ezen 13,000 db új részvényből 2000 db az eddigi részvényesek számára fenntartatik, a többiből pedig 10,000 db aláírásra kerül:

A közgyűlésileg határozott s a m. kormány által helybenhagyott alapszabályok szerint ezentúl a bank hatáskörébe tartoznak:

- a) az életbiztosítási üzletnek minden nemei;
- b) kamatozó pénzbetételek átvétele;
- c) letétemények átvétele;
- d) hitelegyletek alakítása s a hitelt élvezők váltóinak leszámítolása;
- e) oly váltóknak leszámítolása, melyek legalább három aláírással ellátva; ezen váltók akár Pesten, Budán, vagy más kereskedelmi helyeken is lehetnek fizetendők. Azonban csak két aláírással ellátott váltók is leszámíthatók, ha az aláírók hitelképessége teljes biztosítást nyújt;
- f) váltóknak visszaszámítolása, ha azok a bank tulajdonába átmertek;
- g) pénzbehajtási üzlet;
- h) előlegezési üzlet előlegeknek nyújtása által tőzseileg jegyzett értékdarabokra egyszerre vagy részletekben visszafizetés mellett, valamint ily értékdaraboknak bizományképeni adás-vevése, vagy pedig folyó számla mellett folyó számlára értékpapiroknak biztosítékképzés letétele ellenében;
- i) kölesönadás jelzálogra.

A „HAZA” következő kormány alatt áll:

Elnökség:

Elnök: **Gróf Forgách Antal**, k. belső titkos tanácsos, több lovagrend vitéze, magyar országos képviselő stb.

Gróf Nádasdy Lipót, k. belső titkos tanácsos, Komárommegye örökös főispánja,

Al-elnök: **Gróf Szapáry Gyula**, országos képviselő Pesten.

Koromlai lovag Schey Károly Bécsben.

A választmány tagjai:

Botlik Lajos, vasúti igazgató.
Ertl Károly, köz- és váltóüggyvéd.
Báró Földváry Lajos, nagybirtokos.
Holitscher Fülöp, nagykereskedő.
Kramer Jakab, kereskedő.
Mandl Ignác J., nagykereskedő.

Murát Szilárd, nagybirtokos.
Dr. Mandel Pál, hites ügyvéd.
Báró Orczy Bódog.
Siráky Ede, nagykereskedő.
Gróf Széchenyi Ödön, nagybirtokos.
Takácsy Miklós, házbirtokos.

Az igazgatóság:

Pesten:
Grabovszky György, nagykereskedő.
Koppél L. M., nagykereskedő.
Szumrák Frigyes, nagykereskedő.
Nádasy György, nagykereskedő.

Bécsben:
Kolischer József, nagybirtokos.
D'Israeli Mosco, a D'Israeli és Benvenisti bankház főnöke Bécsben.
Gróf Hardegg Domokos, nagybirtokos.

Vezérigazgató: **Kiss Zsigmond**.

ALÁÍRÁSI FELTÉTELEK:

1. §. A részvények kibocsátása f. évi **december 9-én** alanti helyeken történik, hol előleges aláírásokat elfogad:

Bécsben: az osztrák börze- és váltóbank.
 „ „ „ „ „ váltóháza.
 „ az osztr. magyar leszámítoló és hitelbank.
 „ a „Haza” vezérügynöksége.
Pesten: a „Haza” életbiztosító és hitelbank.
 „ az osztr. magyar leszámítoló és hitelbank.
Grácban: az osztr. magyar leszámítoló és hitelbank.
Prágában: a „Haza” vezérügynöksége.
Triestben: a triesti bankegylet.
 „ a „Haza” vezérügynöksége.
Lembergben: a „Haza” vezérügynöksége.
 „ a galicziai jelzálogbank.
Győrött: a „Haza” főügynöksége és a kereskedelmi bank.
Marosvásárhelyt: a „Haza” vezérügynöksége.

Brünnben: Morva letéti és váltóbank.
Aradon: a „Haza” főügynöksége.
 „ az aradi kereskedelmi és iparbank.
Venezében: Errera et Viyante.
Ungváron: kereskedelmi és iparbank.
Pozsony: nyugoti magyar leszámítoló és hitelbank.
Belgrádon: a szerb bank.
Kassán: a „Haza” főügynöksége és a kassai népbank.
Miskolczon: a „Haza” főügynöksége.
 „ a borsod-miskolci kereskedelmi és hitelbank.
Nyiregyházán: a nyiregyházai kereskedelmi és iparbank.
Nagy-Váradon: a nagyváradai kereskedelmi és iparbank.
Besztercebányán: a besztercebányai bankegylet.
Sopronban: a soproni leszámítoló bank.

Pápan: a kereskedelmi bank.
Kőszegen: a nyugot-magyarországi jelzálogbank.
 „ a takarékpénztár.
Szombathelyen: a leszámítoló bank.
Kis-Czellen: a takarékpénztár.
Sárváron: „
Rozsnyón: „
Debreczenben: a „Haza” vezérügynöksége.
 „ a debreczeni kereskedelmi és iparbank.
Szegeden: a „Haza” képviselősege.
Nagy-Kanizsán: a soproni leszámítoló bank fiókja.
Érsekújvárt: a takaré- és hitelintézet.

részvényenként 215 forintjával és a folyó kamatok megtérítése mellett.

2. §. Minden részvényre 15% vagyis 30 ft készpénzben, vagy pedig a börzén kelendő értékpapirokban teendő le az aláírás alkalmával; készpénzbeli ovadék 5%-al kamatosítottatik.

3. §. Netaláni tulajegyzés esetében aránylagos leszállítás fog történni.

4. §. A repartitóból származó részvények az ovadék elvesztésének terhe mellett, vagy legfőlebb f. é. december 18-ig teljes befizetés és a folyó 5% százalékos kamatok megtérítése ellenében átveendő, vagy pedig ideiglenes részvénybizonylatok, illetőleg a részvények lebélyegzése ellen

1872. december 18-ig 35 százalékos, vagyis	—	—	—	70 frt o. é.
1873. január 15-ig 25	—	—	—	50 „
„ február 15-ig 25	—	—	—	50 „
„ martius 15-ig 22 1/2	—	—	—	45 „
				215 frt o. é.

5. százalékos kamatokkal együtt leteendő, és legkésőbb azon napon az illető részvények — ott, a hol jegyeztettek — átveendő. Az első részlet letételekor, illetőleg a teljes befizetések alkalmával a letett ovadék visszaadatik, illetőleg elszámoltatik, ha az készpénz által volt képviselve.

Aláírási nyilatkozatokra vonatkozó nyomtatványok az aláírási helyeken kaphatók.

Bécs, november 1872.

„Osztrák-magyar leszámítoló- és hitelbank.”

„Osztrák Börsen- és Wechslerbank.”